

АВ ІМО РЕСТОРЕ

Спецвипуск 2018

У цьому випуску:

23 серпня – день визволення Харкова від фашистсько-німецьких загарбників

1
-23 серпня-день визволення Харкова від фашистсько-німецьких загарбників

2
-Сторінка історії. Мій Харків

3
-Вулиці нашого міста

Харьков слышит гул родных орудий.
Гул все громче.
Звук разрыва сух.
Превернулись в слух дома и люди,
и деревья превернулись в слух.

"Ждем",— как буд-то говорит Сумская.
"Ждем",— соседний произносит сад.
Головы все ниже опуская,
на балконах мертвые висят...

Ждем,— живые повторяют люди.
Пепельною ночью,
сизым днем
Харьков слышит гул родных орудий,
мужественный голос:
«Мы идем!»

За противотанковыми рвами,
за скрещением дорог
вдали
Харьков вырастает перед нами.

Мы идем,
мы входим,
мы вошли.

Николай Ушаков

Из сводки Совинформбюро
от 23 августа 1943 года:

«... 23 августа наши войска в результате ожесточённых боёв сломили сопротивление противника и штурмом овладели городом Харьков...»

Хібнік Дмитро 11-А клас

Сторінка історії. Мій Харків

*Давним-давно закінчилась війна.
Лишила обеліски та кургани.
Під кулями ворожими сповна
За тишу заплатили ветерани.*

В травні та серпні ми пригадаємо героїчний подвиг нашого народу, який врятував увесь світ від німецько-фашистських загарбників, події, які відбулися на території нашого рідного краю більше ніж 70 років тому, вшанувати пам'ять мільйонів загиблих, які ціною свого життя зупинили страшне лихо. Друга світова війна проти німецько-фашистських загарбників. Страшна війна минулого століття, пекуча рана, яка болить досі чи не в кожній родині України. Воїни – переможці проявляли чудеса героїзму, стійкості, мужності, билися за кожен клаптик рідної землі до останнього подиху, вистояли і перемогли. Для України ціна цієї перемоги жахлива, мільйони людських життів, зруйнована економіка. Кожен другий воїн поліг у боях, кожен другий з тих, хто залишився в живих, був поранений. Ось кілька статистичних даних:

за роки війни Україна втратила 8 млн. чоловік - п'яту частину населення;
понад 10 млн. жителів України залишились без даху над головою;
було знищено біля 16 тисяч підприємств, 28 тисяч колгоспів та радгоспів.

Ці цифри вражають. Тому треба завжди пам'ятати людей, які загинули в боротьбі з агресором, шанувати подвиг воїнів, підпільників, трудовиків тилу, усіх, хто не щадив свого життя в ім'я перемоги над фашизмом.

Найдорожче, що дається людині, – життя. Ми приходимо на цю землю для того, щоб жити: милувати-ся красою природи, бачити лагідну посмішку мами, навчатися, мріяти, працювати, кохати, народжувати дітей, приносити радість і дарувати щастя. А війна відбирає в людини це найбільше щастя, дароване Богом. Людина бере до рук зброю, залишає свій дім, близьких, недокошену ниву і йде боронити рідну землю від ворогів. Друга світова війна доторкнулася – ні, це не те слово, - увірвалась у життя кожної української сім'ї, залишила свій спопеляючий слід у містах і селах Батьківщини, глибокі рани в серцях людей. Герої не вмирають. Вони знаходять безсмертя і назавжди залишаються в пам'яті наших, в звершеннях наших, у великих діяннях прийдешніх поколінь. Життям своєї нащадки зобов'язані їм. Серед тисяч героїв є і наші земляки. Щоб вшанувати пам'ять героїв, пригадаємо події Другої світової війни, що пов'язані з історією нашого рідного краю.

Харків - єдине в Україні місто, на території якого в роки війни проходили три оперативно-стратегічні операції Барвінківсько -Лозівська, Харківська, Белгородсько-Харківська за участю військ трьох фронтів і десяти армій.

Активну участь в боях брали більше 400 тисяч наших земляків. 270 000 з них були удостоєні бойових нагород. 252 харків'янина стали Героями Радянського Союзу, троє з них - двічі (льотчики А. Недбайло та П. Покришев, танкіст З. Слюсаренко). Серед Героїв Радянського Союзу є і доблесні харків'янки: льотчиця В. Гризодубова, підпільниці Н. Волкова і М. Кисляк, медпрацівники М. Щербаченко, М. Шкарлетова. Серед чотирьох фронтовичок, удостоєних звання «Повний кавалер ордена Слави», наша землячка - медсестра С. Нечипуренко. В ознаменування визволення Харкова 23 серпня 1943 десяти дивізіям було присвоєно почесне найменування «Харківська».

У цехах харківського заводу було створено кращий танк Другої світової війни - прославлений Т-34. За час війни харків'яни дали фронту 35000 бойових машин. Перша «катюша», вийшовши з цехів заводу середнього машинобудування, вже через годину справила залп по танковій групі фашистів. Імена героїв війни були увічнені в назвах вулиць і проспектів міста: маршала І.С. Конєва, генералів П. С. Рибалко і Людвіга Свободи, полковника І. О. Танкопія, майора Є. Б. Ахсарова та ін.

У результаті війни Харків виявився одним з найбільш зруйнованих міст в Європі. Були знищені десятки пам'ятників архітектури, вивезені до Німеччини численні населені художні цінності, зокрема картини і гравюри Рубенса, Дюрера Веласкеса, Ван Дейка з колекції Художнього музею. Величезні втрати поніс і Харківський зоопарк, в якому за роки війни було знищено майже п'ять тисяч тварин.

А. Н. Толстой, який відвідав місто у 1943 році, писав: «Я бачив Харків. Таким був, напевно, Рим, коли в п'ятому столітті через нього прокотилися орди німецьких варварів. Величезне кладовище ... »

Є в нашому місті вулиця та станція метро з назвою "23 серпня". Що це за дата та як вона пов'язана з нашим містом?

Це було 75 років тому. Наш Харків був окупований німецько-фашистськими загарбниками. Тричі війська Червоної Армії не могли вигнати фашистів з Харкова, тричі надії та сподівання харків'ян на визволення були марними. І ось прийшов серпень... Поблизу Харкова велися найтяжчі бої. Німці не хотіли лишати місто. 7 серпня вони почали перекидати усі резервні війська. Це були відбірні танкові дивізії "Мертва голова", "Вікінг", "Райх". Гітлер за будь-яких умов вимагав тримати Харків, тому що це мало велике політичне значення у відносинах з Турцією та Болгарією.

11 серпня 1943 року військами Воронежського фронту був взятий під контроль відрізок залізної дороги. В цей час війська Степного фронту підійшли до першої лінії оборони міста.

У газеті 1943 року "ТАСС . Вестник фронтовой информации" в рубриці "Красноармейская смекалка" можемо прочитати як готувалася операція з визволення Харкова.

Действующая Армия, 9 августа. /Спецкорр. ТАСС/

Среди бела дня вдруг пошатнулись глубоко вкопанные в землю немецкие проволочные заграждения и стали медленно отодвигаться от вражеских позиций. Казалось, их волокут за собой какие-то невидимые руки. Гитлеровцы обрушили на этот участок большое количество мин, гранат, пулеметных и автоматных очередей. Но заграждения продолжали продвигаться.

А в это время в сотне метров от немцев красноармейцы Кобеза, Иванов и младший сержант Лившиц вертели лебёдку, на которую наматывался тросс, уносящийся за собой немецкие заграждения. Из-под носа у немцев саперам удалось утащить свыше 50 метров проволочных заграждений.

Подготовка этой своеобразной операции была произведена накануне ночью. Младший сержант Фирсов, ефрейтор Базгаев и красноармеец Янковский перешли минное поле, подползли по-пластунски к заграждениям и прицепили к рогаткам тросс. Другая группа сапёров устанавливала в это время лебёдку. Днём бойцы завершили свой остроумный замысел. Германская армия продолжала отступать под натиском советских войск. **Удерживать дальше Харьков было невозможно, так как это грозило полным окружением группы «Кемпф».** 22 августа немецкое командование приняло решение оставить город.

В тот же день после переформирования из Германии под Харьков была направлена элитная танковая дивизия «Рейх», оснащенная новейшими танками «Пантера». Сразу же после прибытия дивизия была брошена в бой в отчаянной попытке приостановить наше наступление и избежать полного окружения немецких сил.

К полудню наша разведывательная авиация заметила колонны немецкой техники двигающейся из города. Чтобы не дать немцам вывести свои войска из-под удара наших частей,

вечером 22 августа было принято решение о ночном штурме Харькова. К полудню 23 августа город был взят. Харьков — вторая столица Украины — снова был наш!

Саме 23 серпня бійцями 183 Стрілкової дивізії у жорстокому бою було зламано оборону фашистів і взято місто Харків. Тому і вулиця і станція метро названі на честь визволення Харкова від нацистських окупантів.

Через 16 років, у 1959, на плані міста, де велися найтяжчі бої, з'явилася вулиця 23 Серпня, а 21 серпня 2004 року в експлуатацію пущена станція метро "23 Серпня".

Пам'ятник Воїну визволителю — символ Перемоги над нацистами та візитна картка вулиці "23 Серпня" і нашого міста.